

Ihmeelliset vuodet TCM- menetelmä opettajien ryhmänhallintataitoja tukemassa

Lasten tunne-elämään ja käyttäytymiseen tarvitaan usein tukea varhaiskasvatuksessa. Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmä (TCM) on todettu yhdeksi vaikuttavaksi keinoksi 3–12-vuotiaiden lasten käyttäytymiseen liittyvien vaikeuksien ennaltaehkäisemisessä ja hoitamisessa. Tämä artikkeli esittelee Janna Kauppilan pro gradu -tutkielman ”Ihmeelliset Vuodet TCM-menetelmä opettajien ryhmänhallintataitoja tukemassa” keskeisiä havaintoja koskien varhaiskasvatuksen opettajien (VO) ja varhaiskasvatuksen erityisopettajien (VEO) kokemuksia TCM-menetelmän vaikutuksista.

Teksti Janna Kauppila & Marita Neitola

Julkisuudessa on viime aikoina keskusteltu runsaasti lasten haastavan käyttäytymisen lisääntymisestä. Se määritellään käyttäytymiseksi, joka vaikuttaa kielteisesti lasten oppimiseen ja toisten lasten kanssa muodostettaviin kaverisuhteisiin (Bivona & Williford, 2023). Tällaista käyttäytymistä on esimerkiksi se, että lapsi toimii yhteisesti sovittujen sääntöjen vastaisesti, käyttäytyy vihamielisesti ja aggressiivisesti, rikkoo esineitä, varastaa tai kiusaa toisia lapsia (Barker, Bevilacqua, Hale & Viner, 2017). Opettajat toivovat lasten haastavaan käyttäytymiseen puuttumiseen ja työrauhan varmistamiseen lisää koulutusta (OAJ, 2023b), ja aiheetta voidaan tarkastella opettajan ryhmänhallintataitojen näkökulmasta. Yksi

tällainen laajaan tutkimusnäyttöön perustuva ryhmänhallintamenetelmä on Ihmeelliset Vuodet TCM -menetelmä (Teacher Classroom Management), jonka on Washingtonin yliopistossa kehittänyt yhdysvaltalainen professori Carolyn Webster-Stratton. Ihmeelliset vuodet -ohjelmakokonaisuus on suunniteltu ehkäisemään ja vähentämään 3–12-vuotiaiden lasten käytösongelmia sekä tukemaan heidän emotionaalisia ja sosiaalisia taitojaan. Ihmeelliset vuodet -menetelmä koostuu kolmesta toisiaan täydentävästä osasta, jotka kohdentuvat lapsiin, vanhempiin ja opettajiin (Webster-Stratton, 2008; Webster-Stratton, ym., 2011). Toteuttamamme tutkimus keskittyi opettajiin kohdistuvaan osaan.

Kuvituskuva: Jeremy McKnight on Unsplash.

Ihmeelliset vuodet -ohjelmakokonaisuuden opettajia käsittelevä osa-alue on kansainvälisessä tutkimuksessa jäänyt vähemmälle huomiolle (Gardner ym., 2019; Carlson & Korest, 2022). Aiemmin TCM-menetelmää on tutkittu enimmäkseen alle kouluikäisten lasten opettajien osalta (Murray, Rabiner, Kuhn, Pan & Sabet, 2018). Suomessa aihetta on tarkasteltu muutamissa opinnäytetöissä esi- ja alkuopetuksen sekä varhaiskasvatuksen kentällä (esim. Ahomaa, 2021; Kapsoritakis & Käki, 2021). Lisäksi hiljattain julkaistussa pilottitutkimuksessa tutkittiin luokanopettajien kokemuksia TCM-ryhmänhallintamenetelmän käyttöönotosta (esim. Granlund ym., 2023). Tämän seurantalutkimuksen tavoitteena oli selvittää varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien kokemuksia omista ryhmänhallintataidoistaan ja niissä tapahtuneista muutoksista TCM-menetelmäkoulutuksen jälkeen. Opettajia haastateltiin kahteen otteeseen: pian koulutuksen päättymisen jälkeen sekä vuoden kuluttua koulutuksesta.

§ Ryhmänhallintataidot opettajan tukena

Opettajien ryhmänhallintataidoilla on

tärkeä merkitys tuettaessa lasten sosiaalista ja emotionaalista kehitystä ja oppimista (Korpershoek ym., 2016). Ryhmänhallintataidoilla tarkoitetaan sitä, miten opettajat toteuttavat opetustaan suunnitellusti ja järjestelmällisesti sekä oppijan tarpeiden mukaisesti (Murray ym., 2018). Näihin taitoihin sisältyvät myös opettajien käyttämät strategiat, joilla edistetään toivottua sekä ehkäistään ei-toivottua käyttäytymistä (Bivona & Williford, 2023). Opettajien on tärkeää ennakoida, millaiset olosuhteet ryhmässä synnyttävät häiritsevää toimintaa. Ennakointiin kuuluvat esimerkiksi rutiinien ja aikataulujen suunnittelu, hallitut siirtymiset uuteen toimintaan ja selkeät ohjeistukset odotetusta käyttäytymisestä. Opettaja, jolla on hyvät ryhmänhallintataidot, osaa tarkkailla lasten suoriutumista, asettaa lasten käyttäytymiselle sopivia odotuksia, noudattaa johdonmukaisesti sääntöjä ja hyödyntää erilaisia menetelytapoja, jotka ehkäisevät ongelmien syntymistä. Lisäksi opettajilla on osaa mista huomioida lapsi kehujen välityksellä ja käyttää ennakoivia strategioita (Murray ym., 2018.)

Lämpimien vuorovaikutussuhteiden luominen lapseen ja niiden kehittyminen

sen tukeminen lasten välille, osallistumiseen rohkaiseminen sekä lasten sosiaalisten taitojen ja itsesäätelyn edistäminen ylläpitävät tehokasta ryhmänhallintaa (Korpershoek ym., 2016). Toivottuun käyttäytymiseen selkeästi liittyvä ja ilmaistu kehu on keskeisin ryhmänhallintataito, jonka on havaittu ennustavan lasten sitoutumista ja positiivista käyttäytymistä ryhmänohjauksen aikana (Gage & MacSuga-Gage, 2017). Tehokkailla ryhmänhallintataidoilla on merkittävä vaikutus opettajan ja lapsen väliseen vuorovaikutuksen laatuun. On todettu, että mitä laadukkaampi opettajan ja lapsen vuorovaikutus on, sitä vähemmän esiintyy haastavaa käytöstä ryhmässä. Opettajan ja lapsen vuorovaikutuksen laadussa korostuu etenkin ryhmätilanteiden hallinta ja emotionaalinen tuki (Elka & Zhao, 2023.)

Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksen aineisto on kerätty osana Ihmeelliset Vuodet TCM -menetelmäkoulutukseen kohdentunutta seuranta-tutkimusta. Haastateltavat osallistuivat puolen vuoden ajan kerran kuukaudessa päivän kestäviin työpajoihin. Koulutuksen aikana opettajat saivat tutkimusperustaista tietoa tehokkaista ryhmänhallintamenetelmistä, opettajan ja lapsen välisistä vuorovaikutustaidoista sekä lasten sosioemotionaalisten taitojen ja ongelmanratkaisutaitojen edistämisestä (Webster-Stratton, Herman, Newcomer & Reinke, 2011). Tutkimuksen aineisto kerättiin teemahaastatteluilla TCM-menetelmäkoulutuksen osallistujilta ensimmäisen kerran muutama kuukausi koulutuksen jälkeen ja toisen kerran vuoden kuluttua koulutuksesta. Tutkimuksen aineisto keskittyi haas-

tattelurungon erilaisista teemoista menetelmän toteuttamiseen, koulutuksen vaikutuksista omaan toimintaan sekä menetelmän vaikutuksista omaan työhön ja omiin taitoihin. Tutkimuksen aineistossa hyödynnettiin viiden varhaiskasvatuksen opettajan ja viiden varhaiskasvatuksen erityisopettajan haastatteluja. Haastattelut toteutettiin TCM-menetelmäkoulutuksen jälkeen ja näistä seitsemää haastateltiin lisäksi toisen kerran vuoden päästä TCM-menetelmäkoulutuksen päättymisen jälkeen.

Haastatteluaineistoa analysoitiin teoriaohjaavan sisällönanalyysin periaatteita noudattaen. Ihmeelliset vuodet TCM-menetelmän taustalla oleva teoriaperusta sekä menetelmää koskeva aiempi tutkimustieto tukivat aineiston analysointia. Aikaisemman tiedon merkitys ei tässä tutkimuksessa ole teoriaa testaava vaan tarkoituksena oli luoda uutta ymmärrystä (Sarajärvi & Tuomi, 2018). Opettajien puheen yksilöllisyydestä huolimatta niiden sisällöissä havaittiin yhteneväisyyksiä.

Opettajien kokemukset ryhmänhallintataidoistaan TCM-menetelmäkoulutuksen jälkeen

Tutkimuksen tuloksena opettajien kokemuksista TCM-menetelmäkoulutuksen vaikutuksista heidän omiin ryhmänhallintataitoihinsa muodostettiin viisi kategoriata: 1) itsereflektio, 2) oman toiminnan vahvistuminen, 3) uudet näkökulmat, 4) konkreettiset keinot sekä 5) lämpimän suhteen luominen lapseen. Seuraavaksi kuvataan kukin kategoria. Kategorioiden esimerkkisitaatit on poimittu TCM-menetelmäkoulutuksen jälkeen kerätystä haastat-

teluaineistosta.

Opettajien mukaan TCM-menetelmäkoulutus lisäsi heidän **itsereflektiotaan**. TCM-menetelmäkoulutus tuki opettajia oman toiminnan ja ohjaustyylin pohdinnassa sekä auttoi heitä kiinnittämään enemmän huomiota näihin seikkoihin. He pysähtyivät miettimään, miten heidän kannattaisi toimia lasten kanssa erilaisissa tilanteissa sen sijaan, että he toimisivat vain intuitionsa tai tunnereaktionsa mukaan kuten aiemmin. Opettajan toiminnassa etenkin oman ajattelun muuttaminen positiiviseksi koettiin tärkeäksi.

”Sitä tietoisuutta niistä tavoista millä tavalla toimii ehkä niinku enemmän tarkkaillu itseänsä siinä työssä, että teenkö mä nyt niinku siellä puhuttiin siellä koulutuksessa vai vai teenkö nyt jotenki eri tavalla ja sil tavalla. Ehkä se oma tietoisuus siitä toiminnasta. Pysähtyy enemmän miettimään niitä, et mi miten toimin tässä näin.” (H9, 1.haastattelu)

Oman toiminnan ja ohjaustyylin muuttaminen koettiin kuitenkin haastavana. Omien ajatusmallien muuttaminen vaatii aikaa ja lasten kanssa tilanteet tapahtuvat usein nopeasti, kuten yksi opettajista kertoi:

”Sul tulee niin helposti ne vanhat tavat, miten sä oot toiminu. Onhan se ittelläki, vaik sä oot koulutuksen käyny, et sä rupeisit vähä muuttamaan sitä sun omaa tapaa, et hei, et mä voisinkin nyt näin tehdä tässä, kun siin koulutukses oli. Ja kun se on niin hektinen se tilanne, ku se tulee päälle, niin se ei vaan tuu tuolt takaraivost.” (H6, 1.haastattelu)

Lisäksi opettajat kokivat, että TCM-menetelmäkoulutuksen myötä heidän **oma**

toimintansa vahvistui ja tämä puolestaan lisäsi itsevarmuutta työssä. Opettajat kuvailivat toimineensa jo aiemmin TCM-menetelmän mukaisesti, mutta koulutuksen tutkimukselliset perustelut vahvistivat ja lisäsivät luottamusta omiin ryhmänhallintataitoihin.

”Kyl mä koen, et täst koulutuksesta sai niinku sitä semmosta niinku vielä, et perusteltua paremmin sitä, et miksi meidän tulisi toimia näin tai miksi olis hyvä kokeilla tällaista, et tuli niitä semmosii ihan konkreettisii menetelmiä, mut sit tuli myös niit perusteita, että täs niinku tutkimusnäyttöä ja muuta tästä asiasta.” (H1, 1.haastattelu)

Opettajat kuvailivat myös ajattelunsa monipuolistuneen. He ajattelivat asioita **uusista näkökulmista**. Päiväkodin ja ryhmän käytänteisiin alettiin kiinnittää enemmän huomiota. Lisäksi arjessa tunnistettiin enemmän tilanteita, joita voitiin hyödyntää lasten oppimisessa.

”Ehkä enemmän huomaa arjessa semmoisia hetkiä, mitä voi hyödyntää vaikkapa prososiaalisten taitojen opettamiseen, et ehkei ole aiemmin huomannut, että nyt kantsii mennä tohon nyt vähän ohjaileen ja sanottamaan niinku tämmösiä olen ruvennut huomaamaan helpommin.” (H3, 1.haastattelu)

Opettajat kokivat saavansa TCM-menetelmäkoulutuksesta paljon monipuolisia ja **konkreettisia** keinoja lasten kanssa toimimiseen. Opettajien mielestä keinoja pystyi valitsemaan ja muokkaamaan juuri lapsiryhmän tai yksittäisten lasten tarpeiden mukaan. Opettajat kokivat saaneensa enemmän vaihtoehtoisia toimintatapoja etenkin haastaviin tilanteisiin. Erilaisista keinoista opettajat kokivat hyödyllisimmiksi kehumi-

Kuvituskuva: Freepik.

sen, huomiotta jättämisen, uudelleen ohjaamisen sekä yksilö- ja ryhmäkannustimet. Etenkin positiivinen puhe korostui jokaisen opettajan kerronnassa. Opettajat kokivat, että heidän tavassaan kehua sanallisesti oli tapahtunut muutos. Yhden kehusanan sijaan opettaja syvensi palautettaan tarkentamalla, mistä lasta kehuittiin. Lisäksi ryhmän sääntöjä ryhdyttiin luomaan yhdessä lasten kanssa. Yhteinen sääntöjen laadinta, niistä keskustelu ja niiden säännöllinen kertaus arjessa teki niiden sisäistämisen lapsille helpommaksi.

”Jos on joku haastava tilanne, niin nyt on ainaki vaihtoehtoi, miten toimii ja ratkast ne, ni semmost on tullu enemmän.” (H5, 1.haastattelu)

Opettajat korostivat myös **lämpimän suhteen luomista lapseen**. Lasten kuuntelemista ja yksilöllistä huomioon ottamista pidettiin tärkeänä. Opettajat kokivat myös, että he alkoivat suhtautua lempeämmin ja ymmärtäväisemmin haastavasti käyttäytyviä lapsia

kohtaan kuin aiemmin. Opettajat kokivat, että heidän tietonsa lisääntyi ja hyödynnettäviä keinoja oli enemmän käytössä. Lisäksi itsevarmuus puuttua haastaviin tilanteisiin vahvistui ja he pystyivät syvällisemmin miettimään syitä lapsen haastavalle käytökselle. Opettajat myös tunnistivat paremmin omia tunnereaktioitaan ja provosoituivat vähemmän lasten tunnereaktioista.

”Sellasta itsetutkiskelua ett osaa ehkä paremmin tunnistaa sitte semmosia omia tunnereaktioita ja ehkä ymmärtää niit lapsia vielä paremmin, että mistä ne johtuu ne semmoset tietyt käyttäytymisjutut tai mitä siellä voi olla taustalla.” (H3, 1.haastattelu)

Vuosi TCM-menetelmäkoulutuksen jälkeen kaikki haastateltavista kokivat edelleen ajattelevansa eri tavalla kuin aiemmin. Opettajat kuvailivat, että jos heidän ryhmäänsä tulisi haastavasti käyttäytyvä lapsi, he osaisivat paremmin tarttua tilanteisiin. TCM-menetelmää ei ajateltu erillisenä menetelmänä vaan siitä oli tullut osa omaa toimintaa

ja koulutuksesta saatuja keinoja hyödynnettiin ryhmän lasten tarpeiden mukaan. Opettajien näkemyksen mukaan tärkeimpänä omaan toimintaan on jäänyt positiivisella tavalla toimiminen, lämpöisen suhteen luominen lapsiin ja ennakointi.

”Kyl mä koen, et kyl siitä on jääny semmosia niinku pysyviä ajatusmalleja ja semmosia, jotka on tavallaan, et jos tulis semmonen hankalampi tilanne tai tulis semmosia lapsia, jotka esimerkiks tarvis vaikka sitä aikalisää niin niitä pyramidin viimisiä huippuja sieltä nii varmasti osais osais nyt tarttua niihin paremmin ja tietäis, mistä se tieto löytyy... kyl mä koen, et siitä on niinku jääny semmosta tietynlaist varmuutta ja sit niinku tietoa.” (H1, 2.haastattelu)

”No ehkä se niin se ehkä nyt tietenkin se positiivinen ilmapiiri ja tavallaan niin se positiivinen kannustus (vahvaa menetelmän käytössä). Tavallaan että mä niinku niinku koitan huomata sen hyvän. Semmonen, että että pyrin pääsemään niinku lasta lähelle ja ja tota lukemaan vähän ennakoivasti niitä tilanteita.” (H4, 2.haastattelu)

Lopuksi

Tässä tutkimuksessa keskityttiin erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien kokemuksiin ryhmänhallintataidoistaan TCM-menetelmäkoulutuksen jälkeen. Tulokset ovat yhdenmukaisia aiempien tutkimustulosten (Carlson ym., 2022; Gardner ym., 2019; Granlund ym., 2023; Murray ym., 2018) kanssa. Opettajat kokivat, että he saivat TCM-menetelmäkoulutuksessa tutkimusperustaista tietoa ja paljon konkreettisia keinoja, mitkä vahvistivat opettajien toimintatapoja ja

lisäsivät itsevarmuutta puuttua lapsen haastavaan käytökseen. Tämä tutkimus vahvisti aiempien tutkimusten tapaan TCM-menetelmäkoulutuksen hyödyllisyyttä.

Osan opettajista oli haastavaa arvioida, miten juuri TCM-menetelmäkoulutus oli vaikuttanut heidän ryhmänhallintataitoihinsa verrattuna esimerkiksi ammatin peruskoulutuksessa opittuihin taitoihin. Jatkossa olisikin hyvä haastatella TCM-menetelmäkoulutukseen osallistujia ensimmäisen kerran jo ennen menetelmäkoulutuksen alkua. Tällä tavoin voisi luotettavammin arvioida, miten TCM-menetelmäkoulutus on vaikuttanut varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien ryhmänhallintataitoihin.

Lähteet

- Barker, E. D., Bevilacqua, L., Hale, D., & Viner, R. 2017. Conduct problems trajectories and psychosocial outcomes: a systematic review and meta-analysis. *European child & adolescent psychiatry*. New York 27 (10), 1239–1260. <https://doi.org/10.1007/s00787-017-1053-4>
- Bivona, M. A. & Williford, A. P. 2023. Classroom management in early childhood education. Teoksessa E. J. Sabornie & D. L. Espelage. *Handbook of classroom management*. Routledge Taylor & Francis Group: New York and London, 534–533.
- Carlson, J. S. & Korest, R. 2022. A meta-analysis of the current state of evidence of the Incredible Years Teacher-Classroom Management program. *Children* 9 (24), 1–16. <https://doi.org/10.3390/children9010024>
- Gage, N. A. & MacSuga-Gage, A. S. 2017. Salient classroom management skills: Finding the most effective skills to increase student engagement and decrease disruptions. *Report on Emotional & Behavioral Disorders in Youth* 17 (1), 13–18.
- Granlund, K., Harju-Luukkainen, H. & Maunula, M. 2023. Elementary school teachers' experiences of implementing the Teacher Classroom Management Method – Case study in Finland. *International Journal on Studies in Education (IJonSE)* 5(3), 332–347. <https://doi.org/10.46328/ijonse.144>
- Granlund, K., Harju-Luukkainen, H., Maunula, M. & Palosaari, O. (2022.) TCM-ryhmänhallintamenetelmän käyttöönotto -laadullinen monitieteinen pilottitutkimus opettajien kokemuksista. *Kasvun tuki aikakausslehti* 2 (1), 39–48.
- Korpershoek, H., Harms, T., de Boer, H., van Kuijk, M. & Doolaard, S. 2016. A meta-analysis of the effects of classroom management strategies and classroom management programs on students' academic, behavioral, emotional, and motivational outcomes. *Review of Educational Research*, 86 (3), 643–680. 10.3102/0034654315626799
- Murray, D. W., Rabiner, D. L., Kuhn, L., Pan, Y. & Sabet, R. F. 2018. Investigating teacher and student effects of the Incredible Years classroom management program in early elementary school. *Journal of Scholl Psychology* 67, 119–133. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2017.10.004>
- Webster-Stratton, C. 2008. The Incredible Years: parents, teachers, and children training series. *Residential Treatment for Children & Youth* 18 (3), 31–45.
- Webster-Stratton, C., Herman, K. C., Newcomer, L. L. & Reinke, W. M., 2011. The Incredible Years Teacher Classroom Management training: the methods and principles that support fidelity of training delivery. *School Psychology Review* 40 (4), 509–529.
- Lopuista lähteistä tietoa voi kysellä tarvittaessa kirjoittajilta.

Kirjoittaja

Janna Kauppila
KM
Turun yliopisto

Kirjoittaja

Marita Neitola
KT
Turun yliopisto

Kirjoittajan kuva: Kotikansio